

30. obljetnica
osnivanja Ureda za nacionalnu sigurnost i Hrvatske izvještajne službe (4)

UNS i HIS u operaciji Oluja

Operacijama *Tvrđava* i *Pax* hrvatske obavještajne službe stvorile kaos na okupiranome prostoru: 29 000 vojnika im bježi, oficiri se počinju svađati

Predsjednik Tuđman i ministar obrane Gojko Šušak bili su silno ponosni na psihološko-propagandne operacije hrvatske obavještajne zajednice. Operacije obmane koje je proveo HIS tijekom Oluje vrhunac su obavještajnoga umijeća

Piše: JOŠKO BULJAN

Ured za nacionalnu sigurnost i Hrvatska izvještajna služba dali su izuzetno veliki prinos u vojnim političkim i diplomatskim pripremama koje su omogućile oslobođenje naše zemlje. Taj Tuđmanov obavještajni stroj bit će važan kotačić u operaciji Oluja. Od samoga početka predsjednik Tuđman tražio je od djelatnika UNS-a i HIS-a da rade za najviše ciljeve: slobodu i nezavisnost Hrvatske, mir i stabilnost regije. Ljestvicu smo postavili visoko i uspjeli ju preskočiti. Zauzvrat, djelatnici Tuđmanova UNS-a i HIS-a dobili su najviše što im je domovina mogla dati: priliku, mogućnost i mjesto u povijesnim događajima. Nema tih riječi kojima se može opisati pripadnost i sudjelovanje u borbi za pravo hrvatskoga naroda i svih građana Hrvatske da izaberu i oblikuju vlastitu sudbinu i budućnost.

Plan Srba: okončati rat i ujediniti sve srpske zemlje

Ovako je to bilo. Do srpnja 1995. hrvatska obavještajna zajednica pod vod-

stvom HIS-a pokazala je svoju nadmoć tijekom vojnih operacija čineći ono što obavještajna služba u ratu mora činiti: smanjiti neizvjesnost. I u tomu je u potpunosti uspjela. Obavještajna nadmoć omogućavala je vrhovnom zapovjedniku Tuđmanu da na vrijeme sazna za svaki srpski plan i da ga onda napadne u najpovoljnijem trenutku za hrvatsku državu. U lipnju i srpnju 1995. Srbi su bili odlučni okončati rat vojnom pobjedom i bili su uvjereni da im je ta pobjeda nadomak ruke. Do sredine srpnja Srbi su osvojili istočnu Bosnu počinivši genocid u Srebrenici. Nakon toga sve srpske snage krenule su na zapad gdje je u tijeku bila srpska operacija "Mač" (15. srpnja 1995.) kojom je trebao biti osvojen Bihać, a nakon toga trebala je uslijediti operacija "VAGANJ-95" (5. kolovoza 1995.) čime bi po srpskim planovima rat bio okončan njihovom konačnom pobjedom. Prema obavještajnim podatcima, među srpskim časnicima tih dana kružila je priča kako će nakon toga uslijediti ujedinjenje svih "srpskih zemalja" i da će ukupno zapovjedništvo nad vojskom preuzeti Vojska Jugoslavije.

Planovi su jedno, a stvarnost nešto posve drugo. Zahvaljujući predanom radu UNS-a i hrvatske obavještajne zajednice svi ti njihovi tajni planovi bili su poznati Tuđmanu i Šušku do najsitnije pojedinosti. Da bi se mogli napadati srpski planovi, vojska je morala izgraditi brzi sustav mobilizacije, imati izuzetnu pokretljivost i manevarske sposobnosti, vatrenu moć i potpunu obavještajnu nadmoć koja je omogućavala da se brzo uočavaju i koriste slabe strane neprijateljske obrane u stvarnom vremenu. Do početka kolovoza 1995. ministar obrane Gojko Šušak stvorio je upravo takvu vojsku koja je bila spremna za svoj olujni ples. Hrvatske oružane snage potpomognute obavještajnom zajednicom do sredine srpnja 1995. u operacijama "Cincar 94", "Zima 94", "Skok 1" i "Skok 2", uspjele su očistiti sjeverni i južni prostor duž Livanjskoga polja.

Na razini obavještajne zajednice krajem 1994. osmišljene su operativne akcije "Tvrđava" i "Pax". Obje su imale primarni cilj da vojnim i civilnim vlastima kao i pučanstvu na okupiranom području ponudi na izbor: ili će prihvatiti mirnu reintegraciju ili će se suočiti s pravom Hrvatske da snagom oružja vrati privremeno okupirana područja. Te obavještajne operacije bile su izuzetno uspješne pa su ih i srpski generali u svojim izvješćima naveli kao "faktore i događaje od presudnoga utjecaja na ishod" borbe u operaciji Oluja. Za primjer, zbog tih operacija HIS-a na okupiranim područjima srpski ološ samoinicijativno je poduzimao niz aktivnosti koje su negativno utjecale na obrambenu moć srpske paradržave, što je i bio cilj tih operacija. Najkarakterističnije su bile masovne pojave prikrivenoga upućivanja vojnih obveznika u Srbiju i inozemstvo. Tako je tzv. Republiku Srpsku Krajinu (RSK) napustilo oko 28.000 vojnih obveznika, što je moralo imati katastrofalne posljedice na obrambene mogućnosti te kvislinške srpske tvorevine. Hrvatske psihološko-propagandne obavještajne operacije sustavno su i neumorno poticale nepovjerenje u aktivni "starešinski kadar" šireći priče da će "aktivne starešine" izdati RSK, da su oni jugo-oficiri i da su već izdali jednu vojsku – JNA – pa će izdati i drugu kao što je SVK itd …

U takvom je ozračju srpski ološ dočekao Oluju.

Znajući što se dogodilo u Srebrenici i prateći srpsku operaciju "MAČ" oko Bihaća, Hrvatska vojska 25. 7. 1995. pokreće operaciju "Ljeto '95." i do 30. srpnja 1995. oslobađa Bosansko Grahovo i Glamoč te šira područja. Tom operacijom Srbi su u sjevernoj Dalmaciji dovedeni u poluokruženje, sa samo dvama mogućim izlascima prema BiH. Ovakav razvoj situacije prisiljava Srbe da prekinu borbe u Cazinskoj krajini i glavninu korpusa specijalnih snaga prebace u Dalmaciju radi zaštite Knina.

Zbog novonastale situacije srpska vojna vodstva sastaju se u Bosanskom Petrovcu 30. 7. 1995. na poziv generala Ratka Mladića. Na sastanak su došli časnici SVK iz Knina, general Lončar, pukovnik Mihajlo Knežević i Aco Drača iz SDB-a, a iz BiH generali VRS Manojlo Milovanović, Momir Talić, Boško Kelečević, Milan Ninković, Momir Zec, Radivoje Tomanić, Milan Gvero, Zdravko Tolimir, predsjednici

TUĐMAN:
Udarite ih da praktički nestanu

općina Banje Luke, Drvara, Bosanskoga Petrovca, Bosanska Grahova, Srbobrana, Mrkonjić Grada, Ključa, Sanskoga Mosta, zapovjednici brigada iz sastava 2. kk "VRS", a iz vrha "države" Biljana Plavšić. Na tom sastanku general Ratko Mladić upoznaje nazočne da je isplanirana provedba velike napadne vojne operacije kojom bi se vratili krajevi izgubljeni nakon hrvatskih operacija u Bosni i Hercegovini od oslobađanja Kupresa 1994. do oslobođenja Grahova i Glamoča u ljeto 1995. Zahvaljujući HIS-ovim tajnim operacijama i elektroničkom izviđanju Hrvatske vojske nekoliko sati nakon toga sastanaka objedinjena obavještajna izvješća o ovim srpskim planovima poslana su predsjedniku Tuđmanu i ministru obrane Gojku Šušku. Bili su to planovi za operaciju "VAGANJ-95" koja je trebala početi 5. 8. 1995. u šest sati ujutro! Vojni analitičari u HIS-u odmah su zaključili kako je to prilika koju ne smijemo propustiti. Evo zašto. Uspješnom operacijom Ljeto-95 i osvajanjem Bosanskoga Grahova i Glamoča Hrvatska vojska prisilila je srpske snage na manevar za obranu Knina. Bio je to jedinstven trenutak u kojemu bi napad na srpski plan obrane mogao biti uspješan zato što su njihovi planovi u kolovozu 1995. bili nerealni uglavnom zbog rivaliteta između srpskih generala u Kninu i Banjoj Luci. Naime, zapovjednik SVK u Kninu general Mrkšić ispravno je zaključio da za uspjeh napada na Bihać treba "strateška obrambena operacija", a ne suludo loše planirana velika napadna operacija Vaganj '95 Ratka Mladića. Time su u biti strateške rezerve u ljudstvu stavljene u posve pogrješan raspored i bilo je dovoljno zakrčiti ceste da se toj operaciji parira, a Srbe u Krajini ostavi bez ikakvih rezerva. Najveću slabost srpskoga plana obrane predstavljao je nedostatak pričuvnih snaga, kako na razini GŠ SVK, tako i na razinama korpusa, a to su hrvatske obavještajne službe dobro znale. Ono što Srbi nisu mogli ni u snu pretpostaviti bila je činjenica da je njihov komunikacijski sustav, kako vojni tako i civilni, tehnologijom koju su razvili hrvatski inženjeri i stručnjaci stavljen potpuno pod kontrolu hrvatskih obavještajnih službi.

Srpska vojna vodstva sastaju se u Bosanskom Petrovcu 30. 7. 1995. na poziv generala Ratka Mladića koji ih upoznaje s početkom operacije VAGANJ-95 koja je trebala početi 5. 8. 1995. u šest sati ujutro!

Tuđman sve imao na stolu i preduhitrio ih za 25 sati

Predsjednik Tuđman odmah je prepoznao važnost svih obavještajnih podataka koje mu je dostavio HIS. Ne čekajući ni sekunde, pozvao je na sastanak vojne zapovjednike da razmotri vojnu i političku situaciju i donese odluke. Bio je to idealan trenutak za napad Hrvatske vojske. Na temelju dugo pripremanih vojnih planova i točnih obavještajnih podataka Tuđman je pokrenuo Oluju 4. kolovoza u 5 sati ujutro, dakle samo 25 sati prije srpske operacije "Vaganj '95".

SPEKTAKULARNE OPERACIJE OBMANE UNS-a i HIS-a u Oluji

Operativno izvješće generala Mile Mrkšića zapovjednika SVK Načelniku Generalštaba Vojske Jugoslavije (28. kolovoza 1995. Strogo povjerljivo) koje su presrele hrvatske obavještajne službe. Iz tog izvješća može se zaključiti kako su obavještajne operacije HIS-a i hrvatske obavještajne zajednice imale devastirajuće posljedice na srpske snage u Oluji. Mrkšić se žali Beogradu da je vojska izvršavala "neka naređenja s kojima GŠ SVK i Predsjednik RSK nemaju nikakve veze". Tko je pisao naređenja pogodite sami.

РЕПУБЛИКА СРПСКА КРАЈИНА
ГЛАВНИ ШТАБ СРПСКЕ ВОЈСКЕ
Ст. пов. бр. 30-1/33
26.08. 1995 год.

498/19

ВОЈНА ТАЈНА
СТРОГО ПОВЕРЉИВО

06322923

Оперативни извештај о агресији на РСК и активностима СВК у периоду од 04.08. до 10.08.95.г.

НАЧЕЛНИКУ ГЕНЕРАЛШТАБА ВОЈСКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

1. Стање СВК, услови и карактеристике ситуације који су предходили агресији

До агресије хрватске војске на РСК који покрива простор Баније, Кордуна, Лике и Далмације, дошло је у крајње неповољним условима за Српску Војску Крајине. После пада Западне Славоније и рас-

до евакуације и познато је какав је резултат. На Банији започета евакуација која се није могла зауставити, правда се неким наређења са којима ГШ СВК и Председник Републике нема никакве везе. Битно је уважавати реално стање: да би до евакуације дошло и без било каквих наређења).

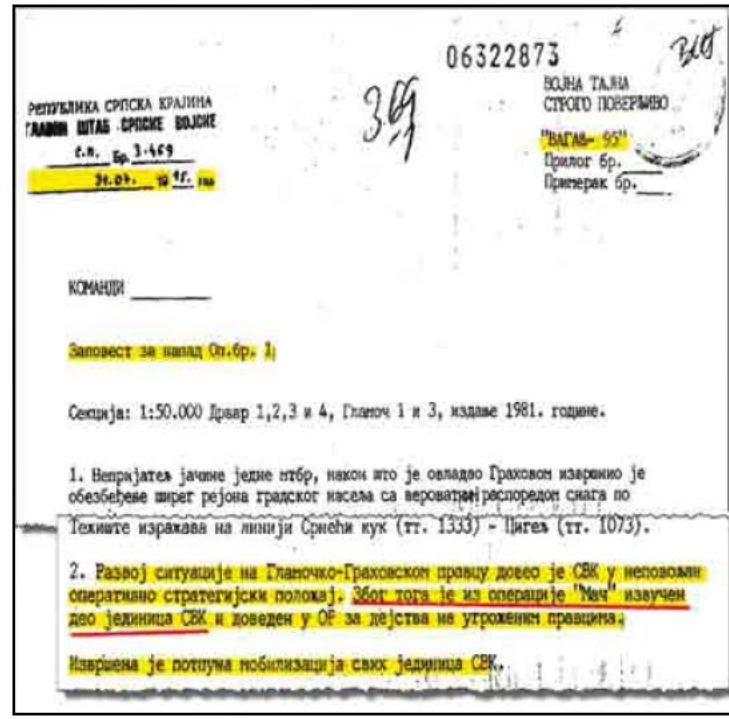
Prema planu obavještajni časnici HIS-a opremljeni kripto-zaštićenom vezom i satelitskim linkom bili su prije same operacije Oluja raspoređeni u zapovjedništva zbornih područja i imali su važnu ulogu u razmjeni informacija i podataka koje su slali izravno u operativni centar HIS-a odakle su obrađene i provjerene informacije prosljeđivane krajnjim korisnicima. Tako su vrhovni zapovjednik Tuđman, ministar obrane Šušak i državni vrh mogli biti pravodobno i kvalitetno informirani pa su zbog toga na temelju istinitih i provjerenih informacija i podataka mogli donositi ispravne odluke za tijek operacije.

Koliko su utjecaja imale psihološko-propagandne operacije koordinirane i upravljane iz operativnoga centra Hrvatske izvještajne službe najbolje je opisao sam zapovjednik Srpske Vojske Krajine general Mrkšić u svom operativnom izvješću Vojsci Jugoslavije koje smo također presreli sustavom elektroničkoga izviđanja. *"Razvoj događaja u RSK u toku narednih dana (05, 06,07 i 08.08. 1995.) pokazao je da odluka o evakuaciji stanovništva iz dalmatinskih općina nije utjecala na krajnji ishod hrvatske agresije. Više je nego očito da bi do evakuacije došlo i da nije bilo odluke o njenom izvođenju. Ma što poduzela vlast i organi zapovijedanja, evakuacija se ne bi mogla spriječiti. To je nažalost stvarnost i realnost koja se ne može zaobilaziti. Evakuacija nije naređena u Lici, a do nje je došlo. Na Kordunu je poduzeto sve što se moglo da ne dođe do evakuacije i poznato je kakav je rezultat. Na Baniji je započeta evakuacija koja se nije mogla zaustaviti, pravda se nekim naređenjima sa kojima GŠ SVK i Predsednik Republike nema nikakve veze. Bitno je uvažavati realno stanje, da bi do evakuacije došlo i bez bilo kakvih naređenja."* Tko je slao "naređenja s kojima GŠ SVK i Predsjednik RSK nemaju nikakve veze", zaključite sami! Ovim kaosom Srpska Vojska Krajine potpuno je bila paralizirana, u nemogućnosti da bilo što drugo učini, GŠ SVK svojim naređenjem inzistirao na tomu da jedinice štite evakuaciju i ne dopuste borbena djelovanja po kolonama naroda koji se izvlači. Na kraju, bilo je potrebno još samo malo letaka da im ukažemo kojim putem mogu mirno otići… Ukratko, hrvatski se napad u Oluji temeljio na napadu na neprijateljski plan. Ne dopustiti Srbima da zaposjednu drugu crtu obrane – svega 6 do 10 kilometara u dubini (tipična dubina napada bojne, formacije kojom bi se, prema srpskim procjenama koristila HV) – i ne dopustiti postrojbama Ratka Mladića da pomognu. Treba napomenuti kako su Srbi računali da će evakuacija dijela stanovništva prije svega poslužiti kao podloga za međunarodni pritisak na Hrvatsku da prekine operaciju zbog "humanitarnih" razloga. Zato je inicijalno evakuacija zapovjeđena tek u nekoliko dalmatinskih "opština" kao tipično propagandno pokazivanje "jadnoga srpskog naroda" na TV-u. To što je zahvaljujući obavještajnoj kontroli, koju je imala hrvatska strana, ta evakuacija malo poopćena, stvar je ratnoga umijeća. Drago nam je što su otišli. Zato slavimo Oluju! Zato je to Dan pobjede!

Nastavak u sljedećem broju: Kako je ukinut UNS i HIS

Srpska zapovijed za konačnu operaciju Vaganj-95 koju su naše službe presrele!

Srpska zapovijed za operaciju "Vaganj-95" koju su hrvatske tajne službe presrele 31.7.1995. U točki 2. te zapovjedi general Ratko Mladić navodi da je *"razvoj situacije na Glamočko-Grahovskom pravcu doveo SVK u nepovoljan operativno strateški položaj" pa je izvedena potpuna mobilizacija jedinica SVK.* Nije im pomoglo, Hrvatska vojska iskoristila je taj nepovoljan operativno-strateški položaj i napala je 25 sati prije...

06322873

ВОЈНА ТАЈНА
СТРОГО ПОВЕРЉИВО
"ВАГАЊ- 95"
Прилог бр.
Примерак бр.

РЕПУБЛИКА СРПСКА КРАЈИНА
ГЛАВНИ ШТАБ СРПСКЕ ВОЈСКЕ
к.п. Бр. 3-469
31.07. 19 95. год

КОМАНДИ _____

Заповест за напад Ст.бр. 1

Секција: 1:50.000 Дрвар 1,2,3 и 4, Гламоч 1 и 3, издање 1981. године.

1. Непријатељ јачине једне пбр, након што је овладао Граховом извршио је обезбеђење ширег рејона градског насеља са вероватним распоредом снага по Тежиште изражава на линији Срнећи кук (тт. 1333) - Цигељ (тт. 1073).

2. Развој ситуације на Гламочко-Граховском правцу довео је СВК у неповољан оперативно стратегијски положај. Због тога је из операције "Меч" извучен део јединица СВК и доведен у ОР за дејства на угроженим правцима.

Извршена је потпуна мобилизација свих јединица СВК.